

בש"פ 6957/19 - מדינת ישראל נגד רואד ספדי

בבית המשפט העליון

בש"פ 6957/19

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העוררת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: רואד ספדי

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט נ' סילמן) במ"ת 14010-07-19 מיום 23.10.2019

תאריך הישיבה: כ"ח בתשרי התש"ף (27.10.2019)

בשם העוררת: עו"ד עילית מידן; עו"ד ד"ר ערן בר

בשם המשיב: עו"ד רויטל סבג שקד; עו"ד שמעון ציון

החלטה

1. עקב הפעלתם של סוכני משטרה הוגש נגד המשיב ונגד שלושה נוספים כתב אישום האוחז 14 סעיפי אישום שעניינם עבירות נשק וסמים. למשיב, שבמועדים הרלוונטיים לכתב האישום שירת בשירות קבע בצה"ל בדרגת רס"ל, מיוחסים שלושה אישומים. על פי האישום השביעי, ביום 22.4.2019 בשעת ערב, הציע נאשם 1 למכור לאחד מסוכני המשטרה מטען חבלה המופעל אלחוטית. הסוכן הסכים להצעה, וביקש מנאשם 1 לעדכן אותו אם ניתן להשלים את העסקה כבר למחרת. סמוך לאחר מכן החזיק המשיב מטען חבלה המופעל אלחוטית שבכוחו להמית אדם. המשיב סיפק את המטען לנאשם 1, והלה מכר אותו בהמשך לסוכן.

2. על פי האישום העשירי, במהלך חודש מאי 2019 החזיק המשיב בביתו ובבית העסק שבבעלותו חומרי נפץ, עמוד 1

תחמושת ואמצעים המשמשים לייצור מטעני חבלה מאולתרים. ביום 26.5.2019, בעקבות סיכום בין הנאשם 1 לבין אחד הסוכנים כי יספק לו 4 מטעני חבלה נוספים, פנה נאשם 1 למשיב וביקש ממנו 4 מטעני חבלה. בליל אותו היום ביקש הסוכן מנאשם 1 כי המטענים יסופקו בתוך יומיים. למחרת, בשעות אחר הצהריים, התקשר נאשם 1 למשיב וביקש ממנו לנסות לזרז את אספקת מטעני החבלה, כך שיסופקו עוד באותו היום. לאחר שיחה זו פנה המשיב לנאשם 4 וסיכם עמו כי האחרון ירכוש עבורו חומרים הדרושים לייצור המטענים, וכי לאחר מכן, בשעות הלילה, הם יכינו יחדיו את המטענים. סמוך לשעה שמונה בערב הגיע הנאשם 4 לחנות מתאימה ורכש את החומרים, תוך שהמשיב מדריך אותו טלפונית. לאחר מכן העביר נאשם 4 את החומרים לידי המשיב, שבסופו של דבר ייצר לבדו מהחומרים ומחומרי נפץ שהיו ברשותו לפחות 4 מטעני חבלה מאולתרים המופעלים אלחוטית. ביום 28.5.2019 בשעת צהריים הגיע נאשם 1 אל בית העסק של המשיב שהעביר לו את מטעני החבלה. לאחר מכן נמכרו המטענים.

עוד על פי האישום העשירי, ביום 11.6.2019 בשעות הבוקר נערך חיפוש בביתו של המשיב ובבית העסק. במהלך החיפוש נתפסו ראשי גפרור חשמליים, שרידי זיקוקים חיים, 9 מערכות הפעלה אלחוטיות ושלט, חומר מסוג דבק שיש, צינור חלול בצבע כסף, גלילי ניילון נצמד, גלילי נייר כסף, זיקוקים צבעוניים ו-10 קופסאות דבק אפוקסי, ששימשו את המשיב לבניית מטעני חבלה מאולתרים.

3. על פי האישום הארבע עשר, במהלך חיפוש בביתו ובבית העסק של המשיב, נתפסו למעלה ממאה כדורי נשק ומחסנית לרובע "סער" M16, שאותם החזיק המשיב ללא רשות כדן.

4. בגין כל אלה יוחסו למשיב עבירות נשק שונות לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977, וביניהן סחר בנשק לפי סעיפים 144(ב2)-(ג); החזקת נשק לפי סעיפים 144(א) (רישא וסיפא) ו-144(ג), בצירוף סעיף 29; ייצור נשק (ריבוי עבירות) לפי סעיפים 144(ב2)-(ג); וקשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק.

5. בצד כתב האישום הוגשה בקשה למעצר המשיב עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. ביום 18.9.2019 קבע בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט נ' סילמן) כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת המעשים המיוחסים למשיב. בעניין זה נסמך בית המשפט על דו"חות עיקוב והודעות הסוכנים, לרבות ציטוטים מתוך שיחות טלפון שקיים המשיב; שתי חוות דעת של מומחי חבלה שלפיהן, בתמצית, יש דמיון רב בין המרכיבים שנתפסו בחיפוש שנערך אצל המשיב לבין מטעני החבלה שנתפסו ביום 28.5.2019, לרבות שימוש בדבק אפוקסי; טביעות אצבע ו-DNA של המשיב שנמצאו על משדר ועל מטען חבלה; הודעת נאשם 4 בכתב האישום שבה מסר, בין היתר, שביום 27.5.2019 רכש דבק אפוקסי וחומרים נוספים בהנחיית המשיב; ועל שתיקתו של המשיב בעיקר חקירותיו, לרבות כשעומת עם ממצאים פורנזיים ועם סתירה בגרסה שמסר. על רקע כל אלה קבע בית המשפט כי אמנם מדובר בראיות נסיבתיות בלבד, אך המארג הראייתי העולה מהן, בצירוף שתיקת המשיב כאמור מקימים תשתית ראייתית לכאורית מספקת לחובתו.

6. בית המשפט הורה על קבלת תסקיר מעצר. מהתסקיר מיום 3.10.2019 עולה כי המשיב בן 29, נשוי ואב לתינוקת, משרת בשירות קבע בפיקוד העורף. המשיב מגיע מרקע משפחתי תקין, סיים את לימודיו התיכוניים והשלים שירות צבאי מלא. זמן קצר לאחר שחרורו חזר לשירות קבע. לחובת המשיב ישנה הרשעה משנת 2016 שעניינה אלימות כלפי בת זוג, שבגינה הוטל עליו צו מבחן למשך שנה; והרשעה נוספת בגין נהיגה בשכרות משנת 2010. שירות המבחן התרשם מן המשיב כאדם בעל יכולות, כוחות וכישורים הבאים לידי ביטוי בהתנהלותו הכללית. עם זאת, קיים חשש כי יש לו נטייה להתחברות לא מותאמת לאנשים עם רקע התנהגותי בעייתי, עניין המגביר את הסיכון לפריצת

גבולות ולקיחת סיכון בתפקודו הכללי. כן צוין כי קיים פער ניכר בין חומרת האירועים שהובילו למעצרו לבין ההתרשמות שלפיה מדובר באדם המגלה אחריות ומחויבות במערכות חיו השונות. לפיכך העריך שירות המבחן כי לא ניתן לשלול קיומה של מסוכנות להישנות התנהגות מפרת חוק. בשאלת החלופה סבר שירות המבחן כי נדרשת חלופה "נוקשה וכוללת גבולות התנהגותיים ברורים". לאחר שהתרשם בחיוב מן המפקחים שהוצעו, המליץ שירות המבחן על מעצר המשיב בפיקוח אלקטרוני בבית הוריו בבית ג'אן, בצד פיקוח אנושי על ידי המפקחים שהוצעו. בדיון שהתקיים ביום 10.10.2019 הבהיר בית המשפט כי אין בכוונתו להתיר מעצר בפיקוח אלקטרוני בבית ג'אן, ולפיכך נבחנה, בסופו של דבר, אפשרות מעצרו בפיקוח אלקטרוני של המשיב בג'וליס.

7. ביום 23.10.2019, לאחר שנחקרו מפקחים נוספים, הורה בית המשפט על מעצר המשיב בפיקוח אלקטרוני בג'וליס, כשבכל עת יפקחו עליו מי ממפקחיו. בית המשפט ציין כי ההכרעה בעניינו של המשיב היא מורכבת. מן העבר האחד מצויות עבירות הנשק המיוחסות לו שהן בעלות חומרה ממשית, מקימות חזקת מסוכנות סטוטורית, ושברירת המחדל לגביהן היא מעצר מאחורי סורג ובריה. כן צוין כי יש להניח שעקב שירות הקבע של המשיב הוא הבין היטב את הסיכון הטמון במעשיו; וכי ישנו עבר פלילי של אלימות כלפי בת זוג, הגם שזה אינו רלוונטי במישרין להליך דן. מנגד, ישנם שיקולים התומכים במעצר המשיב בפיקוח אלקטרוני. תחילה, שירות המבחן המליץ על מעצר בפיקוח אלקטרוני, העריך באופן ממצער את הסיכון הנשקף מן המשיב, התרשם כי יש לו כישורים ויכולת ויסות, והתרשם לחיוב מן המפקחים שהוצעו. שנית, נוכח הערכת שירות המבחן כי יש קשר בין מעשי המשיב לבין הסביבה החברתית שבה היה מצוי, הרי שהרחקתו מסביבה זו על ידי קביעת מקום המעצר בג'וליס, צפויה להקנות באופן משמעותי את הסיכון הנשקף מהמשיב. שלישית, בית המשפט עמד על חלקו המוגבל יחסית של המשיב בכתב האישום, על הצפי להתארכות המשפט ועל העובדה שנאשם 4 שוחרר (הגם שאין חולק כי חלקו קטן בהרבה מזה של המשיב). לבסוף ראה בית המשפט לזקוף לזכות המשיב את תרומתו לביטחון המדינה במסגרת שירות הקבע. בסיכום הדברים, ולאחר התלבטות, הורה בית המשפט על מעצר המשיב בפיקוח אלקטרוני כאמור לעיל, וחייבו בהפקדת ערבות ובחתימה על התחייבות עצמית. על המשיב נאסר ליצור כל קשר עם עדי התביעה שאינם שוטרים ועם נאשמים אחרים, ונאסרה יציאתו מהארץ. בית המשפט עיכב את ביצוע החלטתו זו עד ליום 25.10.2019 שעה 13:00.

8. מכאן הערר שלפניי. ביום 24.10.2019, בהסכמה, הוריתי על הותרת המשיב במעצר עד להחלטה אחרת. לטענת העוררת, חומרת האישומים המיוחסים למשיב – שבמרכזם ייצור מטעני חבלה וסחר בהם – מלמדת על מסוכנות עצומה, המחייבת את הותרתו של המבקש מאחורי סורג ובריה, כפי ברירת המחדל בעבירות מסוג זה, שכן לא מתקיימות נסיבות חריגות המצדיקות סטייה מן הכלל האמור. לטענת העוררת, מכתב האישום עולה כי המשיב נטוע בעולם מטעני החבלה ומקיים קשרים עם גורמים עבריינים. עוד עמדה העוררת על התרשמותו של שירות המבחן בדבר נטייתו של המשיב להתחבר עם גורמים בעייתיים באופן המגביר את הסיכון לפריצת גבולות ונטילת סיכונים, ועל הערכתו בדבר סיכון להישנות התנהגות פורצת גבולות. העוררת הוסיפה כי בהיותו איש קבע בצה"ל, המשיב הבין היטב את הסכנה הטמונה במעשיו, אך בכך לא היה כדי להרתיע אותו. העוררת סבורה כי נסיבות ביצוע העבירה מלמדות כי המשיב עשוי לשוב ולבצע עבירות דומות במעצר בפיקוח אלקטרוני תוך היעזרות בגורמים שלישיים שיכולים לסייע בהעברת נשק; וכי בנסיבות אלו יש גם קושי בפיקוח המוצע על ידי בני המשפחה.

9. ביום 27.10.2019 קיימתי דיון במעמד הצדדים. העוררת חזרה על טענותיה האמורות לעיל. כן הדגישה העוררת, בין היתר, את זמינות החומרים למשיב ואת הקלות והמהירות שבהן ייצר מטעני חבלה בסביבתו הביתית; וכי המעצר בפיקוח אלקטרוני צפוי להתקיים מרחק של כחצי שעת נסיעה בלבד מביתו של המשיב. המשיב מצדו טען כי אין עילה להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי, והצביע על מקרים שבהם הורה בית המשפט זה על שחרור נאשמים

בעבירות נשק לחלופת מעצר או על מעצרם בפיקוח אלקטרוני. עוד הדגיש המשיב כי אין כל קשר בין תפקידו הצבאי לבין המעשים המיוחסים לו.

10. לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים מצאתי כי דין הערר להתקבל. עבירות נשק מהסוג המיוחס למשיב מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). לא בנקל יעלה בידי נאשם לסתור חזקה זו, נוכח המסוכנות האינהרנטית הטמונה בעבירות הנשק, ופוטנציאל הנזק הרב שבצדן. על רקע זה נוקט בית משפט זה בגישה מחמירה במסגרת הליכי המעצר בעבירות נשק ולפיה, ככלל, יש להורות על מעצר מאחורי סורג ובריח, אלא בהתקיים נסיבות חריגות (ראו, בין רבים: בש"פ 5169/19 סמואל נ' מדינת ישראל, פסקה 6 והאסמכתאות שם (14.8.2019)). באופן דומה, סעיף 22(ב)(1) לחוק המעצרים קובע כי אין להורות על מעצר בפיקוח אלקטרוני של נאשם בעבירות נשק, אלא אם שוכנע בית המשפט, מטעמים מיוחדים שירשמו, כי בשל נסיבות ביצוע העבירה או נסיבותיו המיוחדות של הנאשם, ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני. עקרון זה יושם גם במקרים שבהם כללו עבירות הנשק ייצור של מטעני חבלה כפי המיוחס לעורר, הגם שמוכן כי גם בהקשר זה אין לשלול כליל היתכנותו של מעצר בפיקוח אלקטרוני או שחרור לחלופת מעצר (ראו למשל: בש"פ 5399/16 מדינת ישראל נ' ג'רבי, פסקה 13 (8.7.2016); בש"פ 7286/13 וקנין נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (5.11.2013); בש"פ 6422/13 אלגזי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (3.10.2013); בש"פ 5573/13 אדרי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (18.8.2013); והשוו לבש"פ 3266/14 גויעד נ' מדינת ישראל (14.5.2014)).

11. בהינתן המסגרת האמורה, יש לבחון אם עניינו של המשיב בא בגדרם של אותם מקרים חריגים המצדיקים מעצר בפיקוח אלקטרוני. אכן, כפי שציין בית המשפט המחוזי, מדובר במקרה גבולי נוכח הפער הניכר בין היבטי חייו הנורמטיביים של המשיב לבין חומרת המעשים המיוחסים לו בכתב האישום. על פני הדברים, המשיב הוא איש משפחה המנהל אורח חיים נורמטיבי, משרת בשירות קבע, ונעדר עבר פלילי רלוונטי. מנגד, כתב האישום מייחס לו מעשים חמורים של ייצור מטעני חבלה, ככל הנראה עבור בצע כסף. כעולה מכתב האישום, המשיב ייצר לפחות חמישה מטעני חבלה מאולתרים המופעלים אלחוטית. התמונה המצטיירת מכתב האישום היא של אדם הבקי בתהליך ייצור המטענים, יודע מהם המרכיבים הדרושים לכך, ונהנה ממימונות מסוימת שאיפשרה לו לייצר 4 מטענים בפרק זמן קצר יחסית. דווקא בשל התנהלותו הנורמטיבית הכללית ושירותו בצבא הקבע, אך ברור כי הבין היטב את הסכנה הטמונה במעשיו ואת הנזק שעשויים לגרום מטעני החבלה אם יגיעו לידי עבריינים או גורמי טרור. זאת ועוד, המשיב לא חשש לייצר את מטעני החבלה כן בסביבתו הביתית, בבית העסק שבבעלותו, באופן המעיד לדידי על תעוזה רבה. כן אציין כי מכתב האישום ניכר כי לכתחילה היה המשיב "כתובתו" של הנאשם 1 לצורך ייצור מטענים, עניין האומר דרשני. לכל אלה יש להוסיף גם את התחמושת שנמצאה בביתו של המשיב, כמפורט באישום הארבע עשר.

12. זאת ועוד, יש לזכור כי חרף המלצתו החיובית של שירות המבחן - שאיני מקל בה ראש - כולל התסקיר גם מרכיבים שליליים. שירות המבחן ציין את החשש מפני התחברותו של המשיב לגורמים בעייתיים, ולא שלל את קיומו של סיכון להישנות התנהגות עבריינית. לבסוף אציין כי גם אם ניתן לזקוף לזכותו של המשיב את תרומתו לביטחון המדינה כפי שציין בית המשפט המחוזי, נתון זה שוקל גם לחומרה, נוכח הפרת האמון הקשה לכאורה הכרוכה בכך (השוו לבש"פ 8116/14 עווידה נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (14.12.2014)). בהינתן המכלול האמור, סבורני כי עצמת הסיכון הנשקפת מן המשיב, הנלמדת מזמינות ומהכנה שיטתית של מטעני חבלה, היא המכריעה את הכף. מקובלת עלי אפוא עמדת העוררת שלפיה, בנסיבות המקרה אין במעצר המשיב בפיקוח אלקטרוני בתנאים שנקבעו בהחלטת בית המשפט המחוזי כדי לאיין במידה מספקת את המסוכנות הנשקפת ממנו, וכי אין זה מן המקרים החריגים בגדרם ניתן להורות על מעצר בפיקוח אלקטרוני בקטגוריית המקרים שבהם עסקינן.

סוף דבר, הערר מתקבל. המשיב ייעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

ניתנה היום, ל' בתשרי התש"ף (29.10.2019).

שׁוֹפֵט
